

LATVIJAS REPUBLIKAS VALSTS KONTROLE

Ceturtais revīzijas departaments

SKANSTES IELA 50, RĪGA, LV – 1013
tāl. 67017510, 67017505, fakss 67017673, e-pasts: ceturtais@lrvk.gov.lv

SIA „ZAAO”
valdes priekšsēdētājam
Aivaram Sirmajam

Rīgas ielā 32, Valmierā, LV-4201

REVĪZIJAS ZIŅOJUMS

Rīgā

20.01.2015.

Nr.2.4.1-14-11/2014

**Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšanas atbilstība
plānotajiem mērķiem un tiesību aktu prasībām**

Saturs

Revīzijas juridiskais pamatojums	3
Revīzijas mērķis	3
Revīzijas apjoms.....	3
Valsts kontroles revidentu atbildība	5
Revidējamās vienības atbildība	5
Kopsavilkums	5
Atkritumu poligonu apsaimniekotāju iesaistes sadzīves atkritumu apsaimniekošanā īss raksturojums	7
Revīzijas konstatējumi, secinājumi un ieteikumi	9
<i>Faktiskajai situācijai neatbilstošas savākto atkritumu svara aprēķina metodikas rezultātā attiecībā uz atkritumu poligona tarifu radīti nepamatoti izdevumi atkritumu radītājiem, tajā skaitā iedzīvotājiem, 1 585 362 eiro apmērā .....</i>	<i>9</i>
<i>Iekasējot dabas resursu nodokli par poligonā neapglabātiem atkritumiem, Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona atkritumu radītājiem, tajā skaitā iedzīvotājiem, radīti nepamatoti izdevumi 468 725 eiro apmērā .....</i>	<i>12</i>

Pielikums   Atkritumu apsaimniekošanas reģioni un atkritumu poligoni Latvijā

Revīzijas juridiskais pamatojums

1. Pamatojoties uz Valsts kontroles likuma 2.pantu un Valsts kontroles Ceturtā revīzijas departamenta 07.10.2014. revīzijas apakšuzdevumu Nr.2.4.1-14-11/2014, veikta lietderības revīzija par *Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšanas atbilstību plānotajiem mērķiem un tiesību aktu prasībām*.
2. Revīziju veica vecākais valsts revidents Jānis Salenieks (revīzijas grupas vadītājs), vecākā valsts revidente Kristīne Loča un valsts revidentes Iveta Mansura-Garsija, Olga Loginova un Zane Reizniece.

Revīzijas mērķis

3. Revīzijas mērķis ir pārliecināties, vai sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšana atbilst plānotajiem mērķiem un tiesību aktu prasībām.

Revīzijas apjoms

4. Revīzija ir veikta saskaņā ar Latvijas Republikā atzītiem starptautiskajiem revīzijas standartiem.
5. Lai revīzijā iegūtu pietiekamu pārliecību par sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšanas atbilstību plānotajiem mērķiem un tiesību aktu prasībām, revīzija tika veikta:
  - 5.1. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā, kura koordinē atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna īstenošanu un sagatavo normatīvo aktu projektus atkritumu apsaimniekošanas jomā¹;
  - 5.2. Valsts vides dienestā, kurš atkritumu apsaimniekotājam izsniedz atbilstošas atļaujas darbības veikšanai un periodiski kontrolē to darbību²;
  - 5.3. izvēlētās un revīzijas izlasē iekļautās astoņās pašvaldībās, kuru uzdevums ir organizēt sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā³, izvēloties atkritumu apsaimniekotāju, kurš veiks sadzīves atkritumu savākšanu, pārvadāšanu un uzglabāšanu⁴;
  - 5.4. izvēlētos un revīzijas izlasē iekļautos trīs sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojumu sniedzēju uzņēmumos, kuri aprēķina tarifa projektu par sadzīves atkritumu apglabāšanu⁵.
6. Lai pārbaudītu, kā izlasē iekļautās pašvaldības veic uzraudzību pār izvēlētajiem atkritumu apsaimniekotājiem, revīzijas laikā tika iegūta informācija arī no tiem.
7. Revīzijas rezultātā ir sagatavoti 12 revīzijas ziņojumi:
  - 7.1. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai (turpmāk – VARAM);
  - 7.2. astoņām pašvaldībām - Jelgavas pilsētas pašvaldībai, Aizkraukles novada pašvaldībai, Cesvaines novada pašvaldībai, Kuldīgas novada pašvaldībai, Lubānas novada pašvaldībai, Neretas novada pašvaldībai, Preiļu novada pašvaldībai un Vārkavas novada pašvaldībai;

¹ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 7.panta pirmās daļas 1.un 2. punkts.

² Atkritumu apsaimniekošanas likuma 12.panta pirmā daļa un 14.panta pirmā daļa.

³ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 8.panta pirmās daļas 1.punkts.

⁴ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 18.panta pirmā daļa.

⁵ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes 09.03.2011. lēmuma Nr.1/1 „Sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifa aprēķināšanas metodika” 1.punkts.

- 7.3. trīs atkritumu poligonu apsaimniekotājiem – SIA „Ventspils labiekārtošanas kombināts” (reģ.Nr.41203001052), SIA „Vidusdaugavas SPAAO” (reģ.Nr.55403015551) un SIA „ZAAO” (reģ.Nr.44103015509).
8. Revīzijas mērķis, veicot pārbaudes pie atkritumu poligonu apsaimniekotājiem, ir pārliecināties, vai atkritumu poligonu apsaimniekotāji:
- 8.1. ir nodrošinājuši, ka tarifs par sadzīves atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos un dabas resursu nodoklis par atkritumu apglabāšanu tiek piemērots tikai par poligonos apglabāto atkritumu daudzumu;
  - 8.2. kuri nodarbojas arī ar atkritumu apsaimniekošanu pašvaldībās, ir nodrošinājuši, ka to aprēķinātajā atkritumu apsaimniekošanas maksā ir piemērots atbilstošs pārejas koeficients no atkritumu svara uz tilpuma vienībām.
9. Šis revīzijas ziņojums ir sagatavots atkritumu poligona apsaimniekotāja SIA „ZAAO” pārbaūžu rezultātā.
10. Revīzijā netika pārbaudītas šādas jomas:
- 10.1. VARAM darbības Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna īstenošanā, jo dokuments⁶ ir apstiprināts 2013.gadā un pirmās atskaites par plāna izpildi ir plānots sagatavot tikai līdz 01.07.2016.;
  - 10.2. iepakojuma kā atsevišķa atkritumu veida apsaimniekošana, jo obligātu depoziā sistēmu atkārtoti lietojamam un vienreiz lietojamam dzērienu iepakojumam ir plānots ieviest tikai no 01.01.2015.⁷;
  - 10.3. pašvaldībām piederošo uzņēmumu iesaistes komercdarbībā pamatojums un atbilstība normatīvā akta⁸ prasībām, kā arī iespējamā konkurences deformācija atkritumu apsaimniekošanas jomā, ņemot vērā, ka vēl nav izveidojusies vienveidīga un konsekventa tiesu prakse jautājumā par *in-house* principa piemērošanu sadzīves atkritumu apsaimniekotāja izvēlē;
  - 10.4. sabiedrisko pakalpojumu regulatora darbības, apstiprinot tarifus par sadzīves atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos⁹;
  - 10.5. sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma maksas aprēķina pareizība daudzdzīvokļu dzīvojamās mājās saskaņā ar normatīvo aktu¹⁰, ja dzīvokļu īpašnieki nav savstarpēji vienojušies par citu aprēķina kārtību.
11. Revīzijā tika veikta pašvaldību aptauja par atkritumu apsaimniekošanas maksas noteikšanu konkrētajā pašvaldībā. Atbildes uz anketas jautājumiem iesniedza 97% aptaujāto pašvaldību.
12. Revīzija tika veikta par laika posmu no 01.01.2012. līdz 30.06.2014.
13. Tā kā revidējamais laika posms ietvēra Latvijas Republikas nacionālās valūtas – lata nomaiņu uz eiro, tad revīzijas ziņojumā visas skaitliskās vērtības ir izteiktas eiro, piemērojot valūtas kursu – viens eiro ir 0,702804 lati.

⁶ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2013.-2020.gadam (apstiprināts ar Ministru kabineta (turpmāk – MK) 21.03.2013. rīkojumu Nr.100).

⁷ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.-2020.gadam (apstiprināts ar MK 21.03.2013. rīkojumu Nr.100) 20.-21.lp.; Konceptija par depoziā sistēmas piemērošanu dzērienu iepakojumam (apstiprināta ar MK 17.05.2013. rīkojumu Nr.195).

⁸ Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88.panta pirmā daļa.

⁹ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 40.pants.

¹⁰ MK 09.12.2008. noteikumu Nr.1013 „Kārtība, kādā dzīvokļa īpašnieks daudzdzīvokļu dzīvojamā mājā norēķinās par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvokļa īpašuma lietošanu” 17.4.apakšpunkts.

Valsts kontroles revidentu atbildība

14. Valsts kontroles revidenti ir atbildīgi par revīzijas ziņojuma sniegšanu, kas pamatojas uz revīzijas laikā gūtiem atbilstošiem, pietiekamiem un ticamiem revīzijas pierādījumiem.

Revidējamās vienības atbildība

15. SIA „ZAAO” ir atbildīga par normatīvo aktu ievērošanu un revidentiem sniegtās informācijas patiesumu.

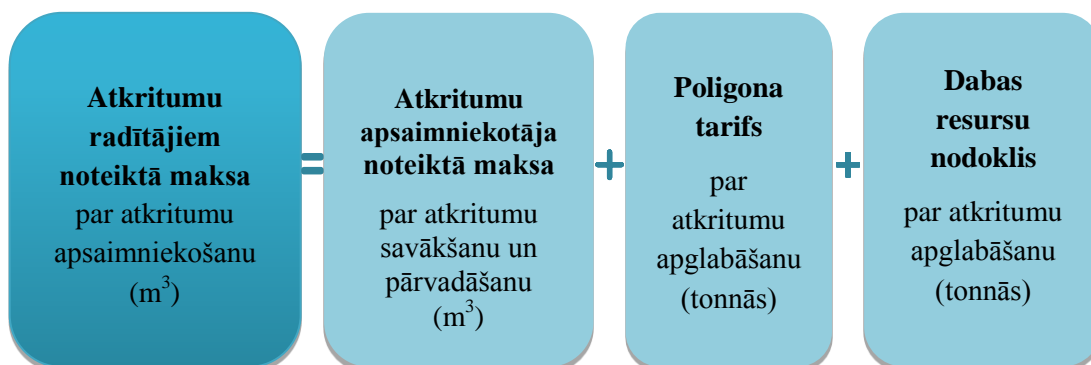
Kopsavilkums

Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona atkritumu radītāji, tajā skaitā iedzīvotāji, laika posmā no 01.01.2012. līdz 30.06.2014. par atkritumu apglabāšanu kopumā ir pārmaksājuši 2 054 087 eiro.

Šī pārmaksa ir veidojusies, atkritumu poligona apsaimniekotājam SIA „ZAAO”, kurš vienlaikus ir arī atkritumu apsaimniekotājs, piemērojot faktiskajai situācijai neatbilstošu maksas aprēķina metodiku, kā arī nepamatoti iekasējot maksu par atkritumu poligonam faktiski nenodotu atkritumu apglabāšanu.

Atkritumu apsaimniekošanas maksas aprēķina metodikas ietekme uz maksas apmēru

16. Pašvaldību pienākums ir organizēt sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā.
17. Lai šo pienākumu izpildītu, pašvaldība izvēlas komersantu - atkritumu apsaimniekotāju un slēdz ar šo komersantu līgumu par sadzīves atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu un uzglabāšanu (turpmāk – apsaimniekošanu).
18. Visās Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldībās¹¹ atkritumu apsaimniekošanu veic SIA „ZAAO”.
19. SIA „ZAAO” tālāk slēdz līgumus ar atkritumu radītājiem (juridiskām personām un māsasaimniecībām) par to radīto atkritumu apsaimniekošanu.
20. Lai iekasētu maksu par atkritumu apsaimniekošanu no juridiskām personām un māsasaimniecībām, SIA „ZAAO” izraksta rēķinus, tajos norādot maksu par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu.
21. Maksa par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu sastāv no trim komponentiem, un tie ir izteikti atšķirīgās mērvienībās – kubikmetros vai tonnās.

¹¹ Valmieras pilsēta un 21 novads: Alojās, Amatas, Beverīnas, Burtnieku, Cēsu, Jaunpiebalgas, Kocēnu, Krimuldas, Limbažu, Līgatnes, Mazsalacas, Naukšēnu, Pārgaujas, Priekuļu, Raunas, Rūjienas, Salacgrīvas, Smiltenes, Strenču, Valkas un Vecpiebalgas novads.

22. Lai izrakstītu rēķinu mājsaimniecībai vai juridiskajai personai un noteiktu kopējo maksu par kubikmetru, SIA „ZAAO” pārrēķina tonnās izteikto atkritumu apjomu no svara mērvienības uz tilpuma mērvienību.
23. Veicot pārrēķinu, attiecībā uz atkritumu poligona tarifu tiek piemērots faktiskajai situācijai neatbilstošs pārrēķina koeficients, kā rezultātā no atkritumu radītājiem savāktais kubikmetru skaits tiek mākslīgi palielināts, un laika posmā no 01.01.2012. līdz 30.06.2014. Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona atkritumu radītāji, tajā skaitā iedzīvotāji, ir pārmaksājuši 1 585 362 eiro par faktiski neesošu atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonā.
24. Valsts kontrole SIA „ZAAO” ir ieteikusi, veicot mērījumus un novērojumus, attiecībā uz poligona tarifu noteikt faktiskajai situācijai atbilstošu pārrēķina koeficientu no atkritumu svara uz tilpuma mērvienībām un rosināt samazināt atkritumu apsaimniekošanas maksu Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldībās.

Nešķirotu sadzīves atkritumu priekšapstrādes centra izveides ietekme uz atkritumu apsaimniekošanas maksas apmēru

25. Ņemot vērā to, ka maksa par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu sastāv no trim komponentiem – maksas par atkritumu savākšanu un pārvadāšanu, poligona tarifa un dabas resursu nodokļa, atkritumu radītāji maksā ne tikai par atkritumu savākšanu un pārvadāšanu, bet arī par sadzīves atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos un dabas resursu nodokli.
26. Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā radītie atkritumi ir jāapglabā SIA „ZAAO” apsaimniekotajā sadzīves atkritumu poligonā „Daibe”.
27. 2010.gadā atkritumu poligona apsaimniekotājs SIA „ZAAO” atkritumu poligonā „Daibe” izveidoja nešķirotu sadzīves atkritumu mehāniskās priekšapstrādes centru ar mērķi samazināt apglabājamo nešķirotu sadzīves atkritumu daudzumu.
28. Pēc nešķirotu sadzīves atkritumu priekšapstrādes centra darbības uzsākšanas 2011.gadā laika posmā no 01.01.2012. līdz 30.06.2014. atkritumu poligona apsaimniekotājs SIA „ZAAO” neņēma vērā šķirošanas līnijas darbības rezultātā panākto apglabāto sadzīves atkritumu apjoma samazinājumu par 56% jeb 37 328 tonnām un dabas resursu nodokli turpināja iekasēt par visu poligonā saņemto atkritumu apjomu, tādējādi, iekasējot dabas resursu nodokli par poligonā neapglabātiem atkritumiem, Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona¹² atkritumu radītāji, tajā skaitā iedzīvotāji, ir pārmaksājuši 468 725 eiro.
29. Valsts kontrole ir ieteikusi SIA „ZAAO” mērījumu rezultātā noteikt tādu dabas resursu nodokļa apmēra proporciju, kuru piemērojot dabas resursu nodokļa aprēķinā SIA „ZAAO” izrakstītajos rēķinos, tiktu nodrošināta dabas resursu nodokļa iekasēšana tikai par to atkritumu daļu, kas tiek apglabāta poligonā, un rosināt grozīt atkritumu apsaimniekošanas maksu Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldībās.

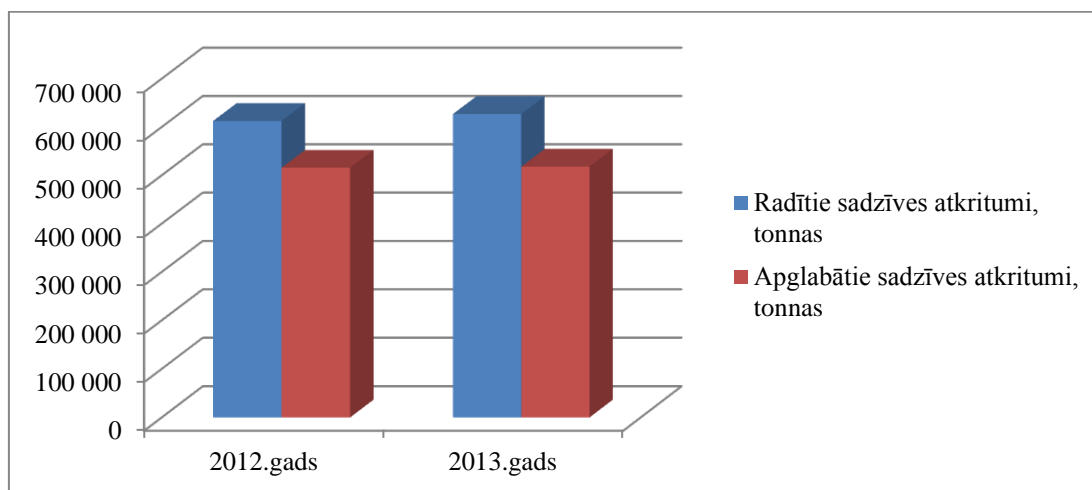
---

¹² Valmieras pilsēta un 21 novads: Alojās, Amatas, Beverīnas, Burtnieku, Cēsu, Jaunpiebalgas, Kocēnu, Krimuldas, Limbažu, Līgatnes, Mazsalacas, Naukšēnu, Pārgaujas, Priekuļu, Raunas, Rūjienas, Salacgrīvas, Smiltenes, Strenču, Valkas un Vecpiebalgas novads.

Atkritumu poligonu apsaimniekotāju iesaistes sadzīves atkritumu apsaimniekošanā īss raksturojums

30. Atkritumu apsaimniekošana jāveic tā, lai neapdraudētu cilvēku dzīvību un veselību. Atkritumu apsaimniekošana nedrīkst negatīvi ietekmēt vidi¹³.
31. Lai nodrošinātu vides prasībām atbilstošu atkritumu apglabāšanas infrastruktūru, Latvijā ir izveidoti desmit atkritumu apsaimniekošanas reģioni¹⁴ (skatīt pielikumu).
32. Atkritumu apsaimniekošanas reģions ir valsts administratīvās teritorijas daļa, kurā radītie otrreizēji neizmantojamie sadzīves atkritumi tiek apglabāti reģiona sadzīves atkritumu poligonā¹⁵.
- Atkritumu poligons ir speciāli ierīkota un aprīkota vieta atkritumu apglabāšanai, kur nodrošināti normatīvajos aktos noteiktie vides aizsardzības pasākumi¹⁶. Latvijā darbojas 11 sadzīves atkritumu apglabāšanas poligoni (skatīt pielikumu), kurus apsaimnieko desmit starppašvaldību uzņēmumi¹⁷.
33. Latvijā 2012.gadā¹⁸ tika radītas 612 540 tonnas mājsaimniecības un tiem līdzīgo sadzīves atkritumu un 2013.gadā¹⁹ – 626 874 tonnas.
34. 2012.gadā²⁰ sadzīves atkritumu poligonos kopumā tika apglabātas 515 837 tonnas mājsaimniecības un tiem līdzīgo sadzīves atkritumu un 2013.gadā²¹ – 517 861 tonna.

Atkritumu apglabāšanas poligonos tiek apglabāti vidēji 83% no radītajiem mājsaimniecības un tiem līdzīgajiem sadzīves atkritumiem.

1.attēls. *Radīto un poligonos apglabāto sadzīves atkritumu daudzums*

¹³ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 4.pants.

¹⁴ MK 25.06.2013. noteikumu Nr.337 „Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem” 3.punkts.

¹⁵ MK 25.06.2013. noteikumu Nr.337 „Noteikumi par atkritumu apsaimniekošanas reģioniem” 2.punkts.

¹⁶ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 1.panta 10.punkts.

¹⁷ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.–2020.gadam (apstiprināts ar MK 21.03.2013. rīkojumu Nr.100) 15.lp.

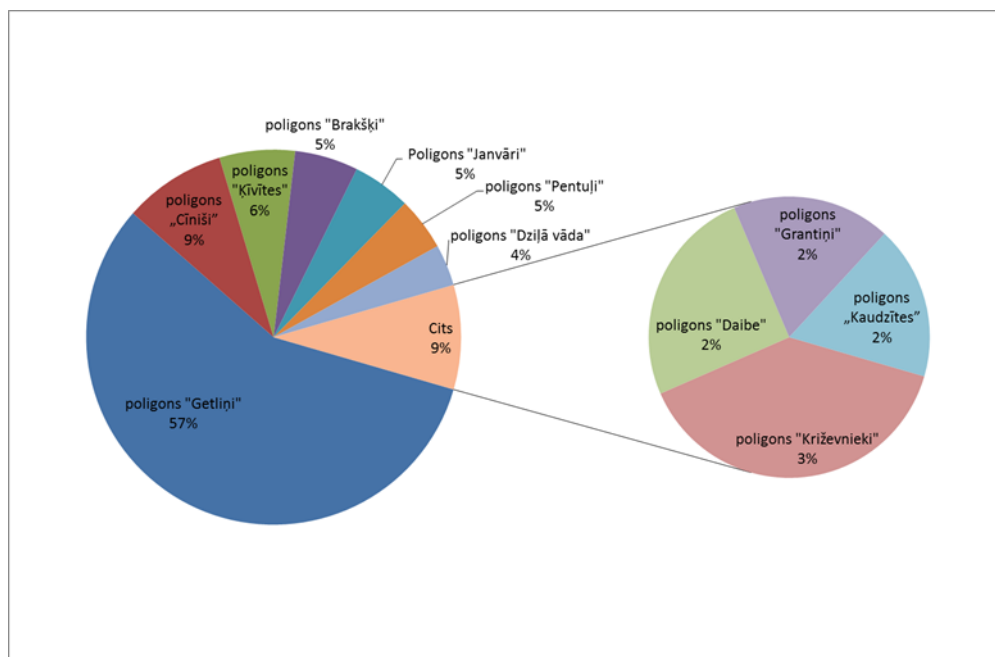
¹⁸ Valsts statistiskā pārskata „Nr.3 – Atkritumi. Pārskats par atkritumiem” kopsavilkums par 2012.g., sagatavoja valsts SIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”. Pieejams: <http://www.meteo.lv/lapas/vide/atkritumi/atkritumu-statistikas-apkopojumi/atkritumu-statistikas-apkopojumi?id=1713&nid=380> [aplūkots 20.06.2014.].

¹⁹ Revidentu aprēķini, izmantojot atkritumu apsaimniekotāju iesniegtās atskaites par 2013.gadu „Nr.3–Atkritumi. Pārskats par atkritumiem”. Pieejamas: http://parissrv.lvgmc.lv/public_reports.

²⁰ Pārskats par atkritumu izgāztuvēm un poligoniem Latvijā 2011.gadā, sagatavoja valsts SIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”. Pieejams: <http://www.meteo.lv/lapas/vide/atkritumi/atkritumu-statistikas-apkopojumi/atkritumu-statistikas-apkopojumi?id=1713&nid=380> [aplūkots 20.06.2014.].

²¹ Revidentu aprēķini, izmantojot atkritumu apsaimniekotāju iesniegtās atskaites par 2013.gadu „Nr.3–Atkritumi. Pārskats par atkritumiem”. Pieejamas: http://parissrv.lvgmc.lv/public_reports.

35. Sadzīves atkritumu poligonos apglabāto mājsaimniecības un tiem līdzīgo sadzīves atkritumu sadalījumu pa poligoniem skatīt 2.attēlā.

2.attēls. *Sadzīves atkritumu poligonos apglabāto mājsaimniecības un tiem līdzīgo sadzīves atkritumu daudzums 2012.gadā*

36. To pašvaldību administratīvajās teritorijās, kuras atrodas attiecīgajā atkritumu apsaimniekošanas reģionā, radītos sadzīves atkritumus apglabā tikai attiecīgā atkritumu apsaimniekošanas reģiona sadzīves atkritumu poligonā²².
37. Sadzīves atkritumu poligona apsaimniekotājs var veikt arī atkritumu apsaimniekošanu pašvaldībās, ja ir saņemtas attiecīgas atļaujas.
38. Viens no pašvaldības uzdevumiem ir organizēt sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā atbilstoši pašvaldības saistošajiem noteikumiem par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu²³.

Pašvaldība ar izvēlēto atkritumu apsaimniekotāju slēdz līgumu par sadzīves atkritumu savākšanu, tai skaitā dalīto atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu un uzglabāšanu attiecīgajā administratīvajā teritorijā²⁴.

Savukārt sadzīves atkritumu apsaimniekotājs, kuru izvēlējusies pašvaldība, slēdz līgumu ar pašvaldības administratīvajā teritorijā esošajiem atkritumu radītājiem par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu²⁵.

Atkritumu radītājs ir ikviena fiziska persona (iedzīvotājs) vai juridiska persona, kuras darbība rada atkritumus²⁶.

Atkritumu poligona apsaimniekotāja SIA „ZAAO” darbība

39. SIA „ZAAO” apsaimnieko sadzīves atkritumu poligonu „Daibe”, kurā tiek apglabāti Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā radītie un pašvaldību izvēlēto atkritumu apsaimniekotāju atvestie sadzīves atkritumi.

²² Atkritumu apsaimniekošanas likuma 21.panta pirmā daļa.

²³ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 8.panta pirmās daļas 1.punkts.

²⁴ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 18.panta pirmā un sestā daļa.

²⁵ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 16.panta trešā daļa.

²⁶ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 1.panta sestais punkts.

40. Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā ietilpst Valmieras pilsēta un 21 novads: Alojās, Amatas, Beverīnas, Burtnieku, Cēsu, Jaunpiebalgas, Kocēnu, Krimuldas, Limbažu, Līgatnes, Mazsalacas, Naukšēnu, Pārgaujas, Priekuļu, Raunas, Rūjienas, Salacgrīvas, Smiltenes, Strenču, Valkas un Vecpiebalgas novads.
41. SIA „ZAAO” veic arī atkritumu apsaimniekošanu visās Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldībās²⁷.

Revīzijas konstatējumi, secinājumi un ieteikumi

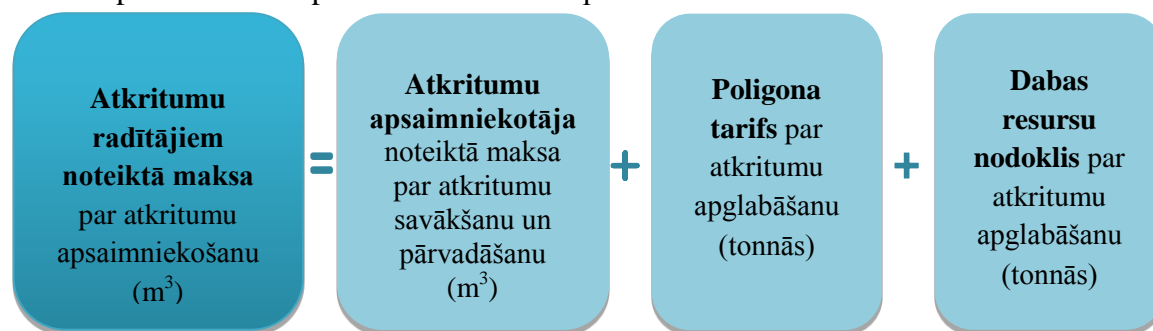
Faktiskajai situācijai neatbilstošas savākto atkritumu svara aprēķina metodikas rezultātā attiecībā uz atkritumu poligona tarifu radīti nepamatoti izdevumi atkritumu radītājiem, tajā skaitā iedzīvotājiem, 1 585 362 eiro apmērā

Konstatējumi un secinājumi

42. *Atkritumu apsaimniekošanas likumā*²⁸ ir noteikts, ka fiziskām un juridiskām personām maksu par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu ar lēmumu nosaka pašvaldība, un to veido:

- 42.1. atkritumu apsaimniekotāja pieprasītā maksa par sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu;
- 42.2. tarifs par sadzīves atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos²⁹;
- 42.3. dabas resursu nodoklis par atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos³⁰.

Maksas par atkritumu apsaimniekošanu komponentus skatīt 3.attēlā.

3.attēls. *Maksas par atkritumu apsaimniekošanu komponenti*

43. Pirmais komponents – apsaimniekotāja pieprasītā maksa par savākšanu un pārvadāšanu tiek noteikts tilpuma mērvienībā, t.i., par vienu kubikmetru sadzīves atkritumu.

Savukārt divi no atkritumu apsaimniekošanas maksas komponentiem (tarifs par sadzīves atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos un dabas resursu nodoklis par atkritumu apglabāšanu) tiek noteikti svara mērvienībā, t.i., par vienu tonnu sadzīves atkritumu³¹.

²⁷ SIA „ZAAO” 23.10.2014. vēstule Nr.5-4/309 „Par informācijas sniegšanu” Valsts kontrolei.

²⁸ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 39.panta pirmā daļa.

²⁹ Nosaka sadzīves atkritumu poligona apsaimniekotājs un apstiprina Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 9.panta pirmās daļas 3.punkts, MK 27.10.2009. noteikumu Nr.1227 „Noteikumi par regulējamiem sabiedrisko pakalpojumu veidiem” 10.punkts).

³⁰ Dabas resursu nodokļa likmes par atkritumu apglabāšanu ir noteiktas Dabas resursu nodokļa likuma 3.pielikumā.

³¹ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 39.panta pirmā daļa un Dabas resursu nodokļa likuma 3.pielikums.

44. Atkritumu poligona apsaimniekotāja SIA „ZAAO” noteiktais tarifs par sadzīves atkritumu apglabāšanu Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona atkritumu poligonā „Daibe” ir 28,22 eiro par tonnu bez PVN³².
45. Dabas resursu nodokļa likme par atkritumu apglabāšanu:
- 45.1. no 01.01.2012. līdz 31.12.2013. – 7 lati vai 9,96 eiro par tonnu³³;
- 45.2. no 01.01.2014. – 12 eiro par tonnu³⁴.
46. Lai aprēķinātu atkritumu radītājiem piemērojamo atkritumu apsaimniekošanas maksu par vienu kubikmetru, atkritumu apsaimniekotājs veic pārrēķinu, nosakot, cik kubikmetru sadzīves atkritumu ir vienā tonnā, tādējādi nosakot tarifu atkritumu apglabāšanai poligonos un dabas resursu nodokli par vienu kubikmetru sadzīves atkritumu.
- Pārrēķinam no svara uz tilpuma mērvienībām apsaimniekotājs drīkst piemērot uz iepriekšējo pieredzi balstītu koeficientu vai metodikā³⁵ apkopotos koeficientus³⁶.
47. Iesniedzot maksas aprēķinu Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldībām apstiprināšanai, atkritumu apsaimniekotājs SIA „ZAAO”:
- 47.1. attiecībā uz poligona tarifu ir piemērojis metodikā³⁷ norādīto koeficientu jauktiem nepresētiem sadzīves atkritumiem - 0,2, tādējādi pieņemot, ka viens atkritumu kubikmetrs atbilst 200 kilogramiem atkritumu³⁸;
- 47.2. attiecībā uz dabas resursu nodokli ir piemērojis koeficientu 0,14, tādējādi pieņemot, ka viens atkritumu kubikmetrs atbilst 140 kilogramiem atkritumu³⁹.
- SIA „ZAAO” norāda, ka pamats koeficienta 0,2 piemērošanai sākotnēji bija Ziemeļvidzemes reģionālajā atkritumu apsaimniekošanas plānā 2006. – 2013.gadam⁴⁰ ietvertais pamatpieņēmums, saskaņā ar kuru viena kubikmetra nešķirotu sadzīves atkritumu masa tika noteikta 200 kilogramu apmērā; ņemot vērā, ka šis plāns ir zaudējis spēku, pamats šādas prakses turpināšanai ir Ziemeļvidzemes reģiona pašvaldību izdotie saistošie noteikumi, kuros tiek norādīta maksas par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu aprēķināšanas kārtība, tostarp arī norādītā koeficienta pielietošana⁴¹.
48. Laika posmā no 01.01.2012. līdz 30.06.2014. atkritumu apsaimniekotājs izrakstīja rēķinus atkritumu radītājiem, tajā skaitā iedzīvotājiem, par 553 226 izvestiem atkritumu kubikmetriem, savukārt poligonam apglabāšanai nodeva 321 485 kubikmetrus⁴² (ja pārrēķinu no poligonā saņemtajām 64 297 tonnām⁴³ uz kubikmetriem veic, piemērojot apsaimniekotāja izvēlēto koeficientu 0,2).

³² Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes 09.11.2011. lēmums Nr.365 (apstiprinātais tarifs stājas spēkā no 01.01.2012.).

³³ Dabas resursu nodokļa likuma 3.pielikums (redakcija līdz 31.12.2013.).

³⁴ Dabas resursu nodokļa likuma 3.pielikums.

³⁵ Rokasgrāmatas faktoru pielietošanai sadzīves atkritumu uzskaitē, pārejot no tilpuma uz svara vienībām (Latvijas Vides aģentūra, 2002), 6.tabula.

³⁶ MK 22.12.2008. noteikumu Nr.1075 „Noteikumi par vides aizsardzības valsts statistikas pārskatu veidlapām” 5.pielikuma 5.punkts.

³⁷ Rokasgrāmatas faktoru pielietošanai sadzīves atkritumu uzskaitē, pārejot no tilpuma uz svara vienībām (Latvijas Vides aģentūra, 2002), 6.tabula.

³⁸ SIA „ZAAO” 23.10.2014. vēstule Nr.5-4/309 „Par informācijas sniegšanu” Valsts kontrolei.

³⁹ SIA „ZAAO” 08.12.2014. e-pasta vēstule.

⁴⁰ Ziemeļvidzemes reģionālā atkritumu apsaimniekošanas plāna 2006. – 2013.gadam (apstiprināts ar MK 26.09.2006. noteikumiem Nr.797; spēkā līdz 31.12.2013.) 5.1.apakšpunkts.

⁴¹ SIA „ZAAO” 23.10.2014. vēstule Nr.5-4/309 „Par informācijas sniegšanu” Valsts kontrolei.

⁴² 64 297 tonnas, dalītas ar 0,2 tonnām par kubikmetru = 321 485 kubikmetri.

⁴³ Sadzīves atkritumu poligona apsaimniekotāja SIA „ZAAO” atkritumu poligona “Daibe” atkritumu uzskaites žurnāla dati, SIA „ZAAO” ievestie nešķirotie sadzīves atkritumi.

Tādējādi atkritumu radītāju rēķinos tika norādīts par 231 741 kubikmetriem lielāks savākto sadzīves atkritumu kubikmetru skaits⁴⁴, nekā ir no atkritumu radītājiem savāktais un poligonā nodotais atkritumu apjoms, kā rezultātā atkritumu radītāji, tajā skaitā iedzīvotāji, ir veikuši samaksu par *faktiski neesošu atkritumu* apglabāšanu poligonā 1 585 362 eiro apmērā, ko veido:

48.1. poligona tarifs 1 307 946 eiro apmērā⁴⁵;

48.2. pievienotās vērtības nodoklis 277 416 eiro apmērā⁴⁶.

49. Revīzijā tika noskaidrots, ka Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldību teritorijā faktiski⁴⁷ viens sadzīves atkritumu kubikmetrs atbilst aptuveni 120 kilogramiem atkritumu (koeficients – 0,12).

50. Tas liecina par to, ka atkritumu apsaimniekotāja SIA „ZAAO”:

50.1. attiecībā uz poligona tarifu piemērotais metodikas⁴⁸, kā arī Ziemeļvidzemes reģionālajā atkritumu apsaimniekošanas plānā 2006. – 2013.gadam⁴⁹ un Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldību saistošajos noteikumos par sadzīves atkritumu apsaimniekošanas maksas aprēķināšanas kārtību noteiktais koeficients 0,2, pieņemot, ka viens atkritumu kubikmetrs atbilst 200 kilogramiem atkritumu, neatbilst faktiskajai situācijai, tādējādi atkritumu radītājiem, tajā skaitā iedzīvotājiem, radot nepamatotus atkritumu apsaimniekošanas maksājumus 1 585 362 eiro apmērā;

50.2. attiecībā uz dabas resursu nodokli piemērotais koeficients 0,14, pieņemot, ka viens atkritumu kubikmetrs atbilst 140 kilogramiem atkritumu⁵⁰, ir atbalstāms, jo tas faktiskajai situācijai atbilst precīzāk nekā metodikas⁵¹ ieteiktais koeficients 0,2, pieņemot, ka viens atkritumu kubikmetrs atbilst 200 kilogramiem atkritumu, kas atkritumu apsaimniekošanas maksu palielinātu.

Ieteikums

51. Lai nodrošinātu pamatotu izdevumu par atkritumu apglabāšanu iekļaušanu atkritumu radītāju, tajā skaitā iedzīvotāju, rēķinos, SIA „ZAAO” kā Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona atkritumu apsaimniekotājam, veicot mērījumus un novērojumus, attiecībā uz poligona tarifu noteikt faktiskajai situācijai atbilstošu pārrēķina koeficientu no atkritumu svara uz tilpuma mērvienībām un rosināt samazināt atkritumu apsaimniekošanas maksu Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldībās.

⁴⁴ 553 226 kubikmetri - 321 485 kubikmetri = 231 741 kubikmetrs.

⁴⁵ Poligona tarifs 28,22 eiro par tonnu x 0,2 tonnas par kubikmetru x 231 741 kubikmetrs = 1 307 946 eiro.

⁴⁶ 1) par laika posmu no 01.01.2012. līdz 30.06.2012.: 22% pievienotās vērtības nodokļa likme x poligona tarifs 274 716 eiro = 60 438 eiro;

2) par laika posmu no 01.07.2012. līdz 30.06.2014.: 21% pievienotās vērtības nodokļa likme x poligona tarifs 1 033 230 eiro = 216 978 eiro;

Pievienotās vērtības nodokļa likuma 5.panta pirmās daļas 2.punktā noteikts, ka pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību apliek ar pievienotās vērtības nodokli.

⁴⁷ Salīdzinot izrakstītajos rēķinos norādīto savākto sadzīves atkritumu kubikmetru skaitu ar atkritumu poligonā nodoto sadzīves atkritumu apjomu.

⁴⁸ Rokasgrāmatas faktoru pielietošanai sadzīves atkritumu uzskaitē, pārejot no tilpuma uz svara vienībām (Latvijas Vides aģentūra, 2002), 6.tabula.

⁴⁹ Ziemeļvidzemes reģionālā atkritumu apsaimniekošanas plāna 2006. – 2013.gadam (apstiprināts ar MK 26.09.2006. noteikumiem Nr.797; spēkā līdz 31.12.2013.) 5.1.apakšpunkts.

⁵⁰ SIA „ZAAO” 08.12.2014. e-pasta vēstule.

⁵¹ Rokasgrāmatas faktoru pielietošanai sadzīves atkritumu uzskaitē, pārejot no tilpuma uz svara vienībām (Latvijas Vides aģentūra, 2002), 6.tabula.

Iekasējot dabas resursu nodokli par poligonā neapglabātiem atkritumiem, Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona atkritumu radītājiem, tajā skaitā iedzīvotājiem, radīti nepamatoti izdevumi 468 725 eiro apmērā

Konstatējumi un secinājumi

52. 2010.gadā atkritumu poligona apsaimniekotājs SIA „ZAAO” atkritumu poligonā „Daibe” izveidoja atkritumu mehāniskās priekšapstrādes centru⁵² ar mērķi samazināt apglabājamo nešķirotu sadzīves atkritumu daudzumu.
53. No 01.01.2012. spēkā esošajā tarifa aprēķinā⁵³ poligona apsaimniekotājs SIA „ZAAO” ir iekļāvis atkritumu mehāniskās priekšapstrādes centra izveidošanai nepieciešamās tehnikas nolietojuma izmaksas 12 534 eiro apmērā⁵⁴.
54. Atkritumu mehāniskās priekšapstrādes centrs savu darbību uzsāka 2011.gadā, un tā darbības rezultātā no poligonā ievestiem nešķirotiem sadzīves atkritumiem tiek iegūti:
- 54.1. šķirošanai paredzēti atkritumi un otrreizējās izejvielas, kas tiek tālāk nogādāti uz esošo šķirošanas līniju, kur šie materiāli tiek sašķiroti un sagatavoti tālākai transportēšanai uz pārstrādes uzņēmumiem;
- 54.2. bioloģiski degradējami materiāli, kas tiek izmantoti biogāzes ieguvei⁵⁵.
55. Atkritumu priekšapstrādes centra darbības rezultātā atkritumu poligona apsaimniekotājs vidēji gadā apglabā 44% no poligonā ievestajiem nešķirotajiem sadzīves atkritumiem (skatīt 1.tabulu).

1.tabula

Atkritumu poligonā ievesto un apglabāto nešķirotu sadzīves atkritumu daudzums

<i>Periods</i>	<i>Poligonā ievesti atkritumi, tonnas</i>	<i>Apglabāti atkritumi, tonnas⁵⁶</i>	<i>Starpība starp poligonā ievestajiem un apglabātajiem atkritumiem, tonnas</i>	<i>Apglabāto atkritumu īpatsvars no poligonā ievestajiem atkritumiem, %</i>
2012.gads	26 315	11 259	15 056	43
2013.gads	27 043	12 158	14 885	45
2014.gada pirmais pusgads	12 712	5325	7 387	42
Kopā	66 070	28 742	37 328	44

56. Sadzīves atkritumu poligona apsaimniekotājs SIA „ZAAO” izraksta rēķinus:

56.1. citiem atkritumu apsaimniekotājiem, poligona tarifa un dabas resursu nodokļa apmēru aprēķinot par poligonā ievesto nešķirotu sadzīves atkritumu daudzumu;

⁵² SIA „ZAAO” 30.12.2010. akts Nr.38, Nr.39, Nr.41, Nr.42 “Par pamatlīdzekļu nodošanu ekspluatācijā”.

⁵³ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes 09.11.2011. lēmums Nr.365 (apstiprinātais tarifs stājas spēkā no 01.01.2012.).

⁵⁴ SIA “ZAAO” sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifa projekta aprēķins sadzīves atkritumu poligonā „Daibe”.

⁵⁵ Valsts vides dienesta Valmieras reģionālās vides pārvaldes 12.01.2011. lēmums Nr.2/VA09IA0003 „Par piesārņojošas darbības atļaujas papildināšanu”.

⁵⁶ Apglabāto atkritumu daudzums no dabas resursu nodokļa aprēķiniem.

- 56.2. atkritumu radītājiem, atkritumu apsaimniekošanas maksu, tajā skaitā poligona tarifa un dabas resursu nodokļa apmēru, aprēķinot par savākto atkritumu konteineru tilpumu.
57. Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija revīzijas laikā informēja⁵⁷, ka, nosakot poligona tarifu par atkritumu apglabāšanu, tiek ņemts vērā, ka šķirošanas līnijas darbības rezultātā tiek apglabāts mazāks atkritumu daudzums.
58. Laika posmā no 01.01.2012. līdz 30.06.2014. atkritumu poligona apsaimniekotājs SIA „ZAAO” izrakstīja rēķinus atkritumu apsaimniekotājiem un atkritumu radītājiem par 66 070 pieņemtām nešķirotu sadzīves atkritumu tonnām⁵⁸, bet apglabāto atkritumu svars poligonā faktiski bija 28 742 tonnas⁵⁹.
59. Pēc atkritumu mehāniskās priekšapstrādes centra darbības uzsākšanas atkritumu poligona apsaimniekotāja SIA „ZAAO” laika posmā no 01.01.2012. līdz 30.06.2014. izrakstītajos rēķinos ir norādīts par 37 328 tonnām lielāks apglabājamo sadzīves atkritumu apjoms, nekā ir faktiskais atkritumu poligonā apglabātais atkritumu apjoms, līdz ar to rēķinos ir nepamatoti norādīta summa 468 725 eiro apmērā, ko veido:
- 59.1. dabas resursu nodoklis 386 856 eiro apmērā⁶⁰;
- 59.2. pievienotās vērtības nodoklis 81 869 eiro apmērā⁶¹.
60. Tie atkritumu radītāji, tajā skaitā iedzīvotāji, un citi atkritumu apsaimniekotāji, kuru radītie un savāktie atkritumi tiek apglabāti atkritumu poligonā „Daibe”, par atkritumu apsaimniekošanu divarpus gadu laikā ir pārmaksājuši 468 725 eiro, jo:
- 60.1. maksa par atkritumu apsaimniekošanu, ko maksā atkritumu radītāji, jau ietver dabas resursu nodokli,
- 60.2. atkritumu poligona apsaimniekotājs SIA „ZAAO” nepamatoti ir piemērojis dabas resursu nodokli par poligonā saņemto atkritumu apjomu, nevis par apglabāto atkritumu apjomu, kā to nosaka *Atkritumu apsaimniekošanas likums*⁶².

Ieteikums

61. Lai nodrošinātu pamatotu izdevumu par atkritumu apglabāšanu aprēķināšanu, atkritumu poligona apsaimniekotājam SIA „ZAAO” mērījumu rezultātā noteikt tādu dabas resursu nodokļa apmēra proporciju, kuru piemērojot dabas resursu nodokļa aprēķinā SIA „ZAAO” izrakstītajos rēķinos, tiktu nodrošināta dabas resursu nodokļa iekasēšana

⁵⁷ Valsts kontroles revidentu un Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas pārstāvju 01.12.2014. tikšanās.

⁵⁸ Atkritumu apsaimniekotājiem par 1001 tonnu un atkritumu radītājiem, tajā skaitā iedzīvotājiem, par 65 069 tonnām, tajā skaitā par talkās savāktiem atkritumiem; sadzīves atkritumu poligona apsaimniekotāja SIA „ZAAO” atkritumu poligona “Daibe” atkritumu uzskaites žurnāla dati.

⁵⁹ SIA „ZAAO” dabas resursu nodokļa aprēķins par atkritumu apglabāšanu sadzīves atkritumu poligonā „Daibe” 2012.gada 1., 2., 3. un 4.ceturksnī, 2013.gada 1., 2., 3. un 4.ceturksnī un 2014.gada 1. un 2.ceturksnī.

⁶⁰ 1) par laika posmu no 01.01.2012. līdz 31.12.2013.: nodokļa likme 9,96 eiro par tonnu x 29 941 tonna = 298 212 eiro;

2) par laika posmu no 01.01.2014. līdz 30.06.2014.: nodokļa likme 12 eiro par tonnu x 7387 tonnas = 88 644 eiro.

⁶¹ 1) par laika posmu no 01.01.2012. līdz 30.06.2012.: 22% pievienotās vērtības nodokļa likme x dabas resursu nodoklis 63 028 eiro = 13 866 eiro;

2) par laika posmu no 01.07.2012. līdz 30.06.2014.: 21% pievienotās vērtības nodokļa likme x dabas resursu nodoklis 323 825 eiro = 68 003 eiro;

Pievienotās vērtības nodokļa likuma 5.panta pirmās daļas 2.punktā noteikts, ka pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību apliek ar pievienotās vērtības nodokli.

⁶² Atkritumu apsaimniekošanas likuma 39.panta pirmās daļas 2.punkts.

atbilstoši normatīvajiem aktiem⁶³ tikai par to atkritumu daļu, kas tiek apglabāta poligonā, un rosināt grozīt atkritumu apsaimniekošanas maksu Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldībās.

Revīzijas grupas vadītājs,
vecākais valsts revidents

Jānis Salenieks

Revīzijas grupa:

vecākā valsts revidente

Kristīne Loča

valsts revidente

Iveta Mansura-Garsija

valsts revidente

Olga Loginova

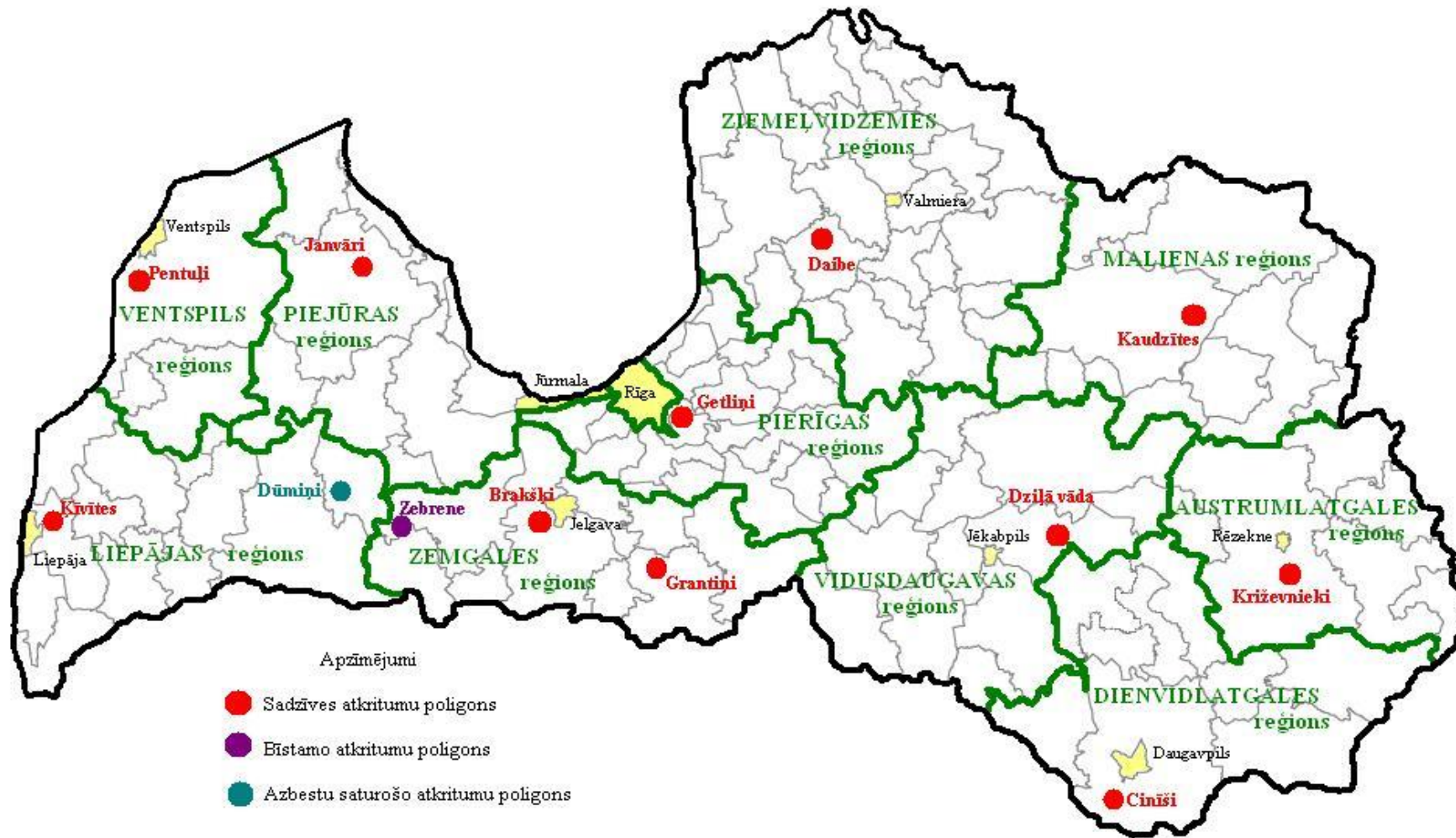
valsts revidente

Zane Reizniece

---

⁶³ Atkritumu apsaimniekošanas likuma 39.panta pirmās daļas 3.punkts un Dabas resursu nodokļa likuma 3.pielikums.

Atkritumu apsaimniekošanas reģioni un atkritumu poligoni Latvijā⁶⁴

Revīzijas grupas vadītājs,
vecākais valsts revidents

J.Salienieks

⁶⁴ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2013.–2020.gadam (apstiprināts ar MK 21.03.2013. rīkojumu Nr.100) 13.lp.